

ТЕРЕЗА ОБУРКОВА

РЕЦЕНЗИЯ
ЗА ДИПЛОМНАТА РАБОТА
НА ТЕРЕЗА ОБУРКОВА

НА ТЕМА:
„CYKLUS POD KLÁŠTERNÍ RÉVOU ELINA PELINA
A JEHO SOUVISLOSTI SE STUDNÍ SVATÉ KLÁRY ANATOLA FRANCE”

Дипломната работа на Тереза Обуркова е посветена на една благодатна изследователска тема, многократно отбелязвана от българската литературна критика (както дипломантката изчерпателно е посочила в увода), но без да е получавала задълбочено осветление. Съпоставителното изучаване на произведения от българската и френската литератури, съответно *Под манастирската лоза* на Елин Пелин и *Изворът на света Клара (Le Puits de Sainte Claire)* на Анатол Франс, очертава важна за литературознанието проблемна модус, при който компаративистичното проучване е мотивирано от наличието на образни, жанрови и стилови аналогии без доказан контактологичен фактор. Ясната стратегия на предложената разработка осигурява адекватен и при това правилно приложен методологически апарат, обхващаш комплекса от експлицитно маркирани и имплицитно зададени основания за изследване на интертекстуални отношения между двата разглеждани текста.

Първа глава, озаглавена *Kontaktologické zkoumání externí*, проследява извънтекстуалното пространство, където биха могли да се открият доказателства за читателски интерес на Елин Пелин към А. Франс. След уместен анализ на биографични факти (престоя на Е. Пелин във Франция) и българската рецепция на А. Франс (превода на Димчо Дебелянов, публикуван през 1914 г.), дипломантката основателно отбелязва липсата на убедителни аргументи за безспорно контактологично влияние.

Втора глава – *Kontaktologické zkoumání interní*, изследва жанровата типология на двете творби, като най-напред очертава в теоретичен план същностните характеристики на трите жанра, въз основа на които те са изградени – апокрифа, легендата и разказа. С разбиране и висока степен на компетентност е очертана генологията на проблема, като са застъпени някои от основополагащите в теорията на жанра изследвания (предимно чешки). Дипломантката засяга също така и въпроса за терминологичните различия в българската и чешката литературни науки при определяне на тези жанрове, но се е

въздържала от коментар (с.19). Смятам, че такива различия няма или поне не са съществени, поради което опасенията за навлизане в противоречие с българския терминологичен контекст са неоснователни. Прави впечатление много доброто познаване на българската литературна критика по разглежданата тема, както и уменията за адекватна ориентация в многообразните, а понякога и разнопосочни изследователски мнения.

Жанрологичните особености на Елин-Пелиновия цикъл са осмислени с оглед на персонажните роли и тяхната релевантност спрямо апокрифните и легендарни протомодели. Направени са аргументирани наблюдения върху естетическата идеология на творбата, утвърждаваща съизмеримостта на човешкото право за щастие и християнската норма, което е в съзвучие не толкова с каноничната религиозност, колкото с жизнеутвърждаващата народностна вяра в хармоничната постижимост на битието. Тази ренесансова по своя характер концепция на Елин Пелин е правилно съотнесена към жанровия модел на екзампля, при който поучителната целенасоченост на текста се съчетава с алегоричност на сюжета. Изследвайки различните аспекти на образната структура, дипломантката стига до прецизно формулирания извод, че „kníha integruje ve svém lineárně řazeném řetězci epizod řadu různých žánrových prvků a tematických vrstev“ (с. 35).

Във втората част на тази глава е направен коректен и много добре структуриран анализ на произведението на Анатол Франс *Изворът на света Клара*. Разсъжденията не са самоцелни, а са съобразени с оглед на изведените вече концептуални акценти, в резултат на което е постигната стройна система от взаимнооглеждащи се аспекти на двете разглеждани творби. На тази основа е открояна спецификата на някои естетически и жанрологични измерения: интелектуалният скепсис и атеизъм на А. Франс, по-слабата степен на легендарно начало в неговите разкази, въвеждащата функция на мотото, но наред с това са открояни и важни стилови и структурни съответствия: иронията, близостта на някои сюжетни схеми с анекдота и др.

Направеният преглед на литературния контекст, в който възникват двете творби, свидетелства за богата информираност и правилна литературноисторическа ориентация. Дипломантката проявява равностойна компетентност върху литературното развитие на българската и френската литератури, както и върху творческия профил на двамата автори.

Финалната глава, представяща в съпоставителен план разглежданите творби, се позовава на иманентните и вече убедително изведени от самите текстове, както и от

писателския натюрел характеристики. Така, по пътя на едно стройно аналитично-логическо разсъждение, базирано на богат и задълбочено осмислен емпиричен материал, е изведена тезата за тяхната принципна идейна и естетическа различност, откъдето предположението, многократно лансирано в българската литературна критика за влияние от страна на А. Франс, се оказва с основание опровержимо.

Дипломната работа на Тереза Обуркова има несъмнени научноизследователски достойнства: ясно формулиран тематичен обхват и методологически инструментариум; съществен и при това новаторски обект на проучване; литературнотеоретична и литературноисторическа информираност върху две чужди литератури – българската и френската, при това надхвърляща конкретната рамка на изследваната проблематика; умение за анализ на поетиката на прозаически текстове; много добре организирана и аргументирана стройна концептуална система без тезисна преднамереност. Необходимо е също така да се подчертае като важно предимство на дипломната работа ползването на текстовете – и художествени, и научни – в оригинал, както и богатият библиографски апарат, включващ заглавия на чешки, български, френски, английски.

Предложената дипломна работа е без никакво съмнение успешна и убедително гарантира литературоведските качества на своя автор. Препоръчвам на уважасмата комисия да я оцени като безспорно постижение в областта на литературната компаративистика и да ѝ даде заслужено най-висока оценка.

Доц. Д-р Жоржета Чолакова

Катедра по Славянски филологии

Пловдивски университет „Паисий Хилендарски”

Eto dva vaprosa:

- Na kakvo osnovanie Izvorat na sv. Klara se opredelja kato sbornik razkazi, a ne kato cikal razkazi?

- Lipsata na dokazatelstva za kontaktologitchno vlijanie ot strana na A. France, kakto i jasno otchertanite esteticheski i strukturni nesaotvetsvija mezhdu dvata texta ne sa li dostatatchni uslovija za po-kategoritchnoto formulirane na tezata za nesastojatelnostta na idejata, lansirana ot redica balgarski izsledovateli za nalitchie na podobno vlijanie - oshte povetche, tche tova bi dokazalo i tvrde slaboto vlijanie na frenskata lityeratura varchu balgarskata proza v perioda mezhdu dvete vojni?